

О. І. Мацьків

Метрополійний потенціал великих міст Західного регіону України: підходи до оцінки та напрями зростання

Досліджено категорію потенціалу на різних рівнях регіональної соціально-економічної системи – від потенціалу територіальної громади до метрополійного потенціалу міста. Обґрунтовано необхідність оцінки метрополійного потенціалу за двома напрямками – як базового та реалізованого метрополійного потенціалу. Встановлено рівень базового та реалізованого метрополійного потенціалу для семи великих міст Західного регіону України. Виокремлено складові метрополійного потенціалу. Проведено багатofакторний аналіз потенціалу з використанням інтегральних показників за складовими метрополійного потенціалу. Обґрунтовано необхідність функціональної спеціалізації метрополійної мережі Західного регіону України у двох векторах – зовнішньому та внутрішньому. Виявлено перспективні напрями функціональної взаємодії між розглянутими великими містами з огляду на рівень реалізації окремих складових метрополійного потенціалу. Ключові слова: метрополія, метрополійний потенціал, базовий метрополійний потенціал, реалізований метрополійний потенціал.

Великі міста концентрують значний метрополійний потенціал. Його оцінка, а, понад те, використання, є предметом особливої уваги науковців. У низці публікацій висвітлюються різні аспекти поняття «потенціал». Вказується також на існування значних розбіжностей у визначенні суті поняття потенціалу, його складу та співвідношення з іншими категоріями. Проте досліджень, які визначають суть метрополійного потенціалу, висвітлюють методи його оцінки, суттєво менше.

Дослідження широкого кола питань, пов'язаних з пошуком та аналізом складових економічного аспекту потенціалу – визначення суті поняття, його складу та співвідношення з іншими категоріями, – висвітлювалося в працях таких учених, як В. Геєць, В. Голіков, В. Дорофійенко, В. Пономаренко, М. Чумаченко, А. Яковлев та ін. Визначенням потенціалу на різних рівнях регіональної соціально-економічної системи займалися такі науковці, як О. Бобровська, М. Мельник, О. Синютка, Т. Стеценко, М. Салтан, Т. Уманець, Л. Шаталова та ін.

Розглянемо поняття «потенціал». Огляд економічної літератури показав, що варіація трактувань цієї категорії дуже широка: від звуженого – як обсягу виробництва продукції за певний період, до узагальненого – як сукупного результату діяльності соціально-економічної системи. Великий економічний словник потенціал визначає як наявні можливості, ресурси, запаси, засоби, що можуть бути використані для досягнення, здійснення певної мети [1, с. 75].

Що стосується розгляду категорії потенціалу в регіональному зрізі, то М. П. Салтан визначає його як здатність соціально-економічної системи регіону забезпечити – за рахунок використання власних регіональних ресурсів – досягнення в межах відособленої підсистеми держави і національної економіки (регіону) довгострокового, стійкого економічного зростання, що дозволяє гарантувати населенню регіону рівень життя, відповідний стандартам розвинених країн світу [2].

Т. В. Уманець і Л. С. Шаталова потенціал територіальної громади визначають як можливості системи ресурсів і компетенцій сільської ради, селища або малого міста створювати результат для зацікавлених осіб за допомогою бізнес-процесів [3, с. 2]. Своєю чергою, потенціал великого міста (метрополійний потенціал міста) – це сукупність можливостей, засобів і ресурсів, якими володіє ядро метрополії (місто) і які можуть бути залучені в систему глобальних взаємодій міста-метрополії з прилеглою територією, регіоном, державою та наддержавними утвореннями для досягнення цілей просторового розвитку країни загалом [4, с. 4].

Проаналізувавши поняття потенціалу в різних площинах, можна зробити висновок, що більшість визначень у своїй суті спираються на спроможність мобілізувати ресурси та на досягнення з їх допомогою визначених цілей. Проте не

менш важливою складовою потенціалу є здатність об'єкта дослідження ефективно використовувати ресурси у процесі функціонування.

На думку О. Ю. Бобровської, при розробці системи оцінки потенціалу треба врахувати, що міста мають багатогалузеве господарство і вирішують не тільки складні, а часом і суперечливі завдання економічного, технічного, соціального, економічного, інноваційного, інвестиційного, науково-технічного та інших напрямів розвитку, які взаємодіють, взаємозумовлюються та взаємозалежать між собою [5, с. 65].

Для виокремлення напрямів підвищення метрополійного потенціалу міста оцінюватимемо його у двох аспектах. По-перше, як базовий метрополійний потенціал – сукупність наявних і придатних до мобілізації ресурсів, засобів, можливостей міста, які можуть бути використані для його розвитку як метрополії (регіонального чи світового рівня), збільшення радіуса та інтенсивності впливу на територіально-суспільні системи різних ієрархічних рівнів. Базовий метрополійний потенціал відображає задані, реальні можливості функціонування метрополії і визначається показниками «масштабу», які характеризують стан виробничої, соціальної, транспортної та інших сфер.

По-друге, як реалізований метрополійний потенціал – частини наявних ресурсів і реальних існуючих можливостей міста, які використовуються для реалізації метрополійних функцій і підвищення статусу міста як метрополії.

Результати оцінки за цією методикою дозволяють проаналізувати метрополійний потенціал через компонентну оцінку окремих його складових, які характеризуються певним кількісним станом відповідних видів ресурсів і ефективністю їх використання. Визначення рівня розвитку окремих компонентів метрополійного потенціалу дозволяє провести спеціалізацію метрополій у межах міської мережі та чітко визначитись з пріоритетами їх розвитку. Так вдається розглянути проблеми розвитку метрополій докладніше і корегувати дії органів регіонального управління для їх зменшення і можливого усунення.

Для визначення метрополійного потенціалу здійснимо його оцінку за функціональною ознакою з виокремленням таких складових, а саме: економічний, політичний, соціальний, освітній, культурний і комунікаційний метрополійний потенціали.

Багатофакторний аналіз метрополійного потенціалу передбачає використання інтегрального показника, що узагальнює вплив окремих складових. Задля інтегрування показників у зведені необхідним є використання методу стандартизації показників, за допомогою якого проводиться доведення їх сукупності, що обрана для аналізу, до порівнянності.

Найбільш прийнятним є спосіб стандартизації показників, де числові значення показників переводяться у відносні величини, які характеризуються відношенням числового значення кожного окремого показника по місту до показників еталонного міста (1-2). Інтегрування показників здійснюється шляхом сумування стандартизованих величин – отримуємо сумарні інтегральні рівні за групами оцінки компонентів метрополійного потенціалу [6, с. 157].

$$X_{ij}^I = \frac{X_{ij}}{X_{m+1j}}, \text{ або} \quad (1)$$

$$X_{ij}^I = \frac{X_{m+1j}}{X_{ij}}, \quad (2)$$

де $i=1,2, \dots, m$; $j=1,2, \dots, n$; X_{m+1j} – j -й показник еталонної метрополії.

При цьому формула 1 використовується, коли еталоном є максимальне значення, а формула 2 – коли мінімальне.

$$Y_{ij} = 1 - X_{ij}^I.$$

Що меншим є значення Y_{ij} , то меншим є відхилення від еталону, тобто кращим є відносний показник метрополійного потенціалу міста відносно інших.

Інтегральний показник оцінки метрополійного потенціалу визначається за формулою 3:

$$X_i = \left(\sum_{j=1}^n Y_{ij} \right) / n. \quad (3)$$

Далі для більш наочного представлення результатів інтегрального оцінювання була проведена маніпуляція $X_i = 1 - X$, яка дозволила наблизити до одиниці індекси трактувати як кращі результати, а не навпаки.

Для оцінки економічних процесів і явищ широкого поширення набули рейтингові оцінки. Рейтингова оцінка метрополійного потенціалу є важливою з огляду на те, що вона є інструментом для визначення пріоритетних напрямків підвищення реалізації цього потенціалу. Результати рейтингової оцінки метрополійного потенціалу дають:

- а) цілісну багатоаспектну картину його формування та використання;
- б) змогу повніше оцінити вплив на формування метрополійного потенціалу окремих компонентів;
- в) змогу здійснити класифікацію метрополій за рівнем реалізації структурних компонентів метрополійного потенціалу.

При аналізі метрополійного потенціалу застосовуються градації базового метрополійного потенціалу: високий (0,668-1), середній (0,334-0,667) і низький (0-0,333). Ступені якісної оцінки реалізованого метрополійного потенціалу: використовується повністю та ефективно (0,668-1); використовується неповністю та ефективно (0,334-0,667); недовикористовується (0-0,333).

За результатами оцінки базового метрополійного потенціалу великих міст Західного регіону України за складовими виявлено, що містом з найвищим рівнем метрополійного потенціалу є Львів – у понад 2 рази вищий, ніж у Івано-Франківська, який є на другому місці рейтингу (табл. 1).

Оцінка динаміки базового метрополійного потенціалу показала те, що з 2005 р. він зменшився в усіх міст, окрім Львова. Найбільше базовий метрополійний потенціал знизився щодо інших міст у Рівному та Ужгороді.

Проведене дослідження складових загального реалізованого метрополійного потенціалу семи великих міст Західного регіону України на основі запропонованої методики продемонструвало, що ступінь ефективності використання наявних ресурсів є найвищим у Львова. Він переважає другий за рейтингом Івано-Франківськ майже у 1,5 разу. Проте аналіз компонентів реалізованого метрополійного потенціалу також показав, що за соціальним метрополійним потенціалом Львів перебуває на 5 рейтинговій сходинці. Це обумовлено значною концентрацією населення та наявністю більшої кількості конфліктогенних чинників. Місто значною мірою вичерпало вільні площі для забудови і потребує розвитку у взаємодії з прилеглими населеними пунктами в межах метрополійного району.

Найбільшу динаміку нарощення реалізованого метрополійного потенціалу за 2005-2013 рр. продемонструвало м. Івано-Франківськ – 0,464 в. п. Львів наростив свій потенціал на 0,263 в. п. Ужгород і Луцьк продемонстрували найбільший ступінь зниження реалізованого метрополійного потенціалу – -0,163 та -0,276 в. п. відповідно.

Для визначення оптимальних напрямів підвищення метрополійного потенціалу великих міст Західного регіону України проведемо розподіл їх спеціалізації відповідно до розвитку окремих компонентів метрополійного потенціалу.

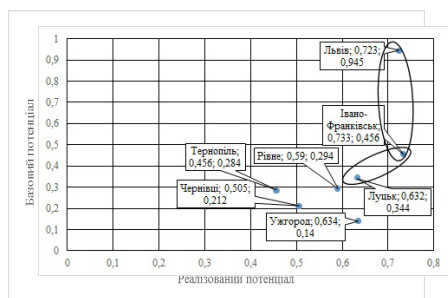
Найвищий економічний метрополійний потенціал у Західному регіоні України має м. Львів, який повністю та ефективно використовується. Середній рівень економічного метрополійного потенціалу характерний для Івано-Франківська та Луцька. Івано-Франківськ краще реалізовує економічний потенціал, ніж

Таблиця 1

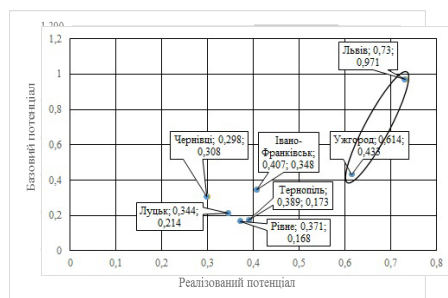
Оцінка метрополітного потенціалу за його складовими

Потенціал	Місто	Львів		Чернівці		Рівне		Франківськ		Тернопіль		Луцьк		Ужгород	
		Базовий	Реаліз.	Базовий	Реаліз.	Базовий	Реаліз.	Базовий	Реаліз.	Базовий	Реаліз.	Базовий	Реаліз.	Базовий	Реаліз.
Економічний	Рік														
	2005	0,938	0,599	0,289	0,53	0,401	0,55	0,407	0,671	0,323	0,541	0,285	0,634	0,177	0,6
	2013	0,945	0,724	0,212	0,505	0,295	0,59	0,457	0,734	0,285	0,456	0,345	0,633	0,141	0,635
	рейтинг	1	2	6	6	4	5	2	1	5	7	3	4	7	3
Політичний	2005	0,928	0,658	0,256	0,233	0,175	0,261	0,226	0,306	0,138	0,211	0,177	0,332	0,467	0,625
	2013	0,972	0,731	0,308	0,299	0,169	0,371	0,348	0,407	0,173	0,389	0,214	0,344	0,433	0,614
	рейтинг	1	1	4	7	7	5	3	3	6	4	5	6	2	2
	2005	0,965	0,696	0,496	0,701	0,569	0,567	0,656	0,689	0,494	0,716	0,622	0,645	0,433	0,819
Соціальний	2013	0,94	0,724	0,547	0,757	0,545	0,672	0,648	0,844	0,526	0,808	0,498	0,719	0,411	0,891
	рейтинг	1	5	3	4	4	7	2	2	5	3	6	6	7	1
Освітній	2005	1	0,921	0,163	0,396	0,138	0,334	0,265	0,465	0,28	0,54	0,111	0,281	0,085	0,312
	2013	0,978	0,932	0,169	0,35	0,14	0,244	0,194	0,54	0,221	0,326	0,08	0,219	0,092	0,278
	рейтинг	1	1	4	3	5	6	3	2	2	4	7	7	6	5
	2005	1	0,838	0,522	0,406	0,437	0,355	0,553	0,343	0,439	0,372	0,402	0,443	0,474	0,546
Культурний	2013	1	0,881	0,459	0,261	0,364	0,211	0,469	0,337	0,348	0,235	0,39	0,249	0,323	0,381
	рейтинг	1	1	3	4	5	7	2	3	6	6	4	5	7	2
Комунікац.	2005	1	0,833	0,381	0,456	0,392	0,591	0,455	0,342	0,415	0,359	0,396	0,463	0,356	0,514
	2013	1	0,816	0,375	0,692	0,303	0,575	0,428	0,418	0,397	0,356	0,411	0,356	0,311	0,455
	рейтинг	1	1	5	2	7	3	2	5	4	7	3	6	6	4
	2005	5,831	4,544	2,106	2,722	2,112	2,658	2,562	2,817	2,088	2,739	1,992	2,797	1,992	3,417
Загальний базовий потенціал	2013	5,835	4,807	2,071	2,864	1,815	2,663	2,544	3,281	1,95	2,571	1,937	2,521	1,712	3,254
	рейтинг	1	1	3	4	6	5	2	2	4	6	5	7	7	3

Метрополійний потенціал великих міст Західного регіону України: підходи до оцінки та напрями зростання

А. Економічний потенціал

Б. Політичний потенціал

Рис. 1. Позичування великих міст Західного регіону України за рівнем базового та реалізованого економічного та політичного метрополійних потенціалів у 2013 р.

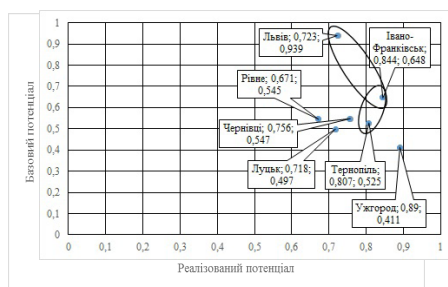
Львів, Луцьк, попри значно нижчі показники розвитку базового метрополійного економічного потенціалу, ефективно використовує всі можливості для реалізації своїх економічних функцій. Інші чотири міста відзначаються низьким рівнем базового та реалізованого економічного метрополійного потенціалу (рис. 1А).

Найвищим політичним метрополійним потенціалом у Західному регіоні України володіє також м. Львів, який використовується повністю та ефективно. Середній рівень політичного метрополійного потенціалу характерний для Івано-Франківська та Ужгорода, рівень використання якого не повною мірою відповідає метрополійним можливостям міста. Інші міста мають низький рівень базового та реалізованого політичного метрополійного потенціалу (рис. 1Б).

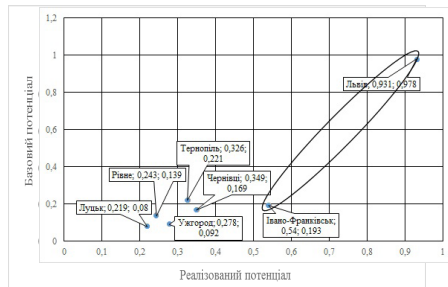
Найвищий базовий соціальний метрополійний потенціал у Західному регіоні України має м. Львів, який використовується повністю та ефективно. Інші міста відзначаються середньою величиною соціального метрополійного потенціалу, проте характеризуються повним та ефективним рівнем його використання (рис. 2А).

Найвищий освітній метрополійний потенціал у Західному регіоні України має також м. Львів, який використовується повністю та ефективно. Інші міста володіють низьким освітнім метрополійним потенціалом, який не повною мірою використовується відповідно до їх метрополійних можливостей (рис. 2Б).

Найвищим культурним метрополійним потенціалом у Західному регіоні України володіє м. Львів, який повністю та ефективно використовується. Чернівці та Івано-Франківськ характеризуються середнім рівнем культурного метрополійного потенціалу, проте його ступінь використання не відповідає метрополійним можливостям міста. Ужгород, попри значно нижчі показники розвитку базового метрополійного культурного потенціалу, ефективно реалізує всі можливості для використання своїх метрополійних функцій (рис. 3А).

А. Соціальний потенціал

Б. Освітній потенціал

Рис. 2. Позичування великих міст Західного регіону України за рівнем базового та реалізованого соціального та освітнього метрополійних потенціалів у 2013 р.

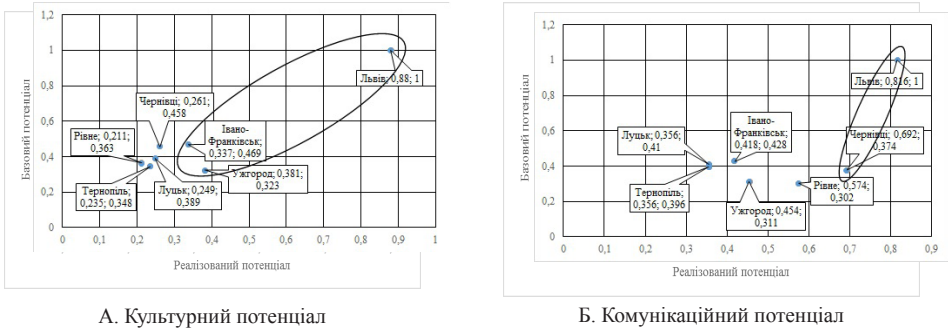

Рис. 3. Позичування великих міст Західного регіону України за рівнем базового та реалізованого культурного та комунікаційного метрополійних потенціалів у 2013 р.

Найвищий комунікаційний метрополійний потенціал у Західному регіоні України має м. Львів, який повністю та ефективно використовується. Чернівці характеризуються середнім рівнем комунікаційного метрополійного потенціалу і відповідним його використанням. Івано-Франківськ, Тернопіль і Луцьк мають середній рівень комунікаційного метрополійного потенціалу, проте рівень його використання не відповідає метрополійним можливостям міст. Рівне та Ужгород характеризується низьким комунікаційним базовим і реалізованим метрополійним потенціалом (рис. 3Б).

Покомпонентне дослідження метрополійного потенціалу виявило перспективі напрямки функціональної взаємодії міст з огляду на рівень реалізації окремих складових їх метрополійного потенціалу. Їх можна розглядати у двох векторах – зовнішньому та внутрішньому.

Внутрішній метрополійний потенціал – відносна здатність суспільно-економічної системи міста надавати конкурентоспроможні послуги в межах власного метрополійного району. Для мережі великих міст Західного регіону України – це внутрішньообласний рівень.

Зовнішній метрополійний потенціал характеризується вищим радіусом реалізації метрополійних функцій, який виходить за межі власного метрополійного району.

Виявлено, що характерною особливістю мережі великих міст Західного регіону України є те, що всі компоненти метрополійного потенціалу Львова реалізуються як у внутрішньому, так і у зовнішньому напрямках. Міста з найвищим рівнем розвитку окремих складових метрополійного потенціалу можуть вступати у функціональну взаємодію зі Львовом для утворення синергетичного ефекту та усунення ефекту підпорядкування та пригнічення розвитку інших метрополій домінуючою метрополією. Тому для підвищення метрополійного потенціалу міст доцільно здійснити функціональну спеціалізацію мережі великих міст, яка має передбачати функціональну взаємодію м. Львів з: м. Івано-Франківськ і м. Луцьк в економічній площині, м. Ужгород – політичній, м. Івано-Франківськ і м. Тернопіль – соціальній, м. Івано-Франківськ – освітній, м. Івано-Франківськ і м. Ужгород – культурній, м. Чернівці – комунікаційній.

Функціональна взаємодія в кожній з площин дозволить здійснити перерозподіл певних можливостей щодо реалізації метрополійного потенціалу міст і рівномірно розподілити виконання метрополійних функцій між великими містами Західного регіону України. Таким чином, якісні властивості метрополійного простору рівномірно розподіляться між усіма великими містами і це забезпечить формування збалансованої регіональної поліцентричної системи.

Для підвищення рівня загального метрополійного потенціалу великих міст Західного регіону України необхідно стимулювати розвиток їх метрополійних функцій, зважаючи на результати проведеної функціональної спеціалізації за зовнішнім і внутрішнім потенціалами. Це сприятиме оптимізації навантаження на

метрополійні функції великих міст і підвищенню рівня функціональної взаємодії між ними.

У зв'язку з цим вважаємо, що необхідно прийняти комплекс заходів (насамперед регіональним і місцевим органам влади), необхідних для зростання метрополійного потенціалу міст Західного регіону України, зокрема:

- уточнення стратегічних і програмних документів регіонального розвитку відповідно до проведеної функціональної спеціалізації великих міст Західного регіону з визначенням пріоритетів щодо розвитку галузей економіки; розробка механізму щодо залучення інвестицій для пріоритетних об'єктів інвестування в галузях функціональної спеціалізації;
- створення сприятливих умов для зростання кількості штаб-квартир ТНК, транснаціональних банків, фінансових і товарних бірж, посольств і консульств через підготовку інвестиційних продуктів і розроблення схеми розміщення індустріальних і технологічних парків у метрополійному районі для розміщення центральних офісів найбільших міжнародних корпорацій та інших представників бізнес-інфраструктури; розробка маркетингових заходів і стратегії просування інвестиційних пропозицій відповідно до функціональної спеціалізації метрополійного району;
- розвиток соціальної інфраструктури шляхом реформування та оптимізації мережі освітніх і медичних закладів з акцентом на підвищення їх конкурентоспроможності та здатності покращувати позиції на ринку освітніх і медичних послуг; за результатами оптимізації підвищити обсяги фінансування закладів освіти та охорони здоров'я та провести локалізацію найбільш кваліфікованих працівників у цих закладах шляхом відкритих конкурсів; запровадити систему комунікації між великими містами в межах метрополійного району для поширення передового досвіду та стимулювання мобільності працівників в освітній і медичній сферах у межах мережевої співпраці; надання максимального обсягу інформації по різноманітних міжнародних програмах співробітництва для участі в них освітніх і медичних закладів метрополійного району;
- сприяння розвитку транспортної інфраструктури: шляхом розробки регіональних програм для покращення транспортної мережі та зв'язку між містами, орієнтуючись на систему громадського транспорту в межах метрополійного району; розроблення схеми розміщення логістичних об'єктів у метрополійному районі та виділення в приміській зоні території під створення промислово-логістичних зон; підвищення числа міжнародних регулярних повітряних рейсів з аеропортів тощо.

Список використаних джерел

1. Борисов А. Б. Большой экономический словарь / А. Б. Борисов. – М. : Книжный мир, 2003. – 500 с.
2. Салтан М. П. Сутність соціально-економічного потенціалу регіону [Електронний ресурс] / М. П. Салтан // Актуальные проблемы современных наук-2008 : материалы междунар. науч.-практ. конференции. – Прага : Publishing house “Education and Science” s.r.o., 2008. – 3-15 мая. – Режим доступа : http://www.rusnauka.com/14_APSN_2008/Economics/32442.doc.htm
3. Уманець Т. В. Методи оцінки економічного потенціалу регіону на мікрорівні. – [Електронний ресурс] / Т. В. Уманець, Л. С. Шаталова // Вісник Хмельницького національного університету: Економічні науки. – 2011. – №5. – Т. 3 (180). – С. 36-41. – Режим доступа : <http://dpspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2120/1.pdf>
4. Синютка О. М. Розвиток метрополійних функцій великого міста : автореф. дис. ... канд. економ. наук : спец. 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка / О. М. Синютка ; ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України». – Львів, 2015. – 22 с.
5. Бобровська О. Ю. Удосконалення системи оцінки розвитку міст і районів як фактор підвищення ефективності управління / О. Ю. Бобровська // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – №3(46). – С. 64-69.
6. Мельник М. І. Інвестиційний клімат регіону: теоретичні та прикладні засади дослідження : монографія / М. І. Мельник ; Інститут регіональних досліджень НАН України. – Львів, 2005. – 304 с.

References

1. Borisov, A. B. *Bol'shoy ekonomicheskyy slovar' [Great Dictionary of Economics]*. Moscow: Book World. [in Russian].
2. Saltan, M. P. (2008). *Sutnist' sotsial'no-ekonomichnoho potentsialu rehionu [The essence of the socio-economic potential of the region]* In *Aktual'nyye problemy sovremennykh nauk-2008 [Actual problems of modern sciences-2008]*. Proceedings of the International Conference, 2008, May 3-15. Prague: Publishing house "Education and Science" s.r.o. Retrieved from http://www.rusnauka.com/14_APSN_2008/Economics/32442.doc.htm [in Ukrainian].
3. Umanets, T. V., & Shatalova, L. S. (2011). *Metody otsinky ekonomichnoho potentsialu rehionu na mikrorivni [Methods for assessing the economic potential of the region at the micro level]*. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu: Ekonomichni nauky – Herald of Khmelnytskyi national university: Economics*, Vol. 180(5.3), 36-41. Khmelnytsky. Retrieved from <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/12345678/2120/1.pdf> [in Ukrainian].
4. Synyutka, O. M. (2015). *Rozvytok metropoliynykh funktsiy velykoho mista [Development of metropolitan functions of the big city]*. (Ph.D. thesis. Institute of Regional Research n.a. M. I. Dolishniy of the NAS, Ukraine). Lviv. [in Ukrainian].
5. Bobrovs'ka, O. Y. (2005). *Udoskonalennya systemy otsinky rozvytku mist i rayoniv yak faktor pidvyshchennya efektyvnosti upravlinnya [Improving the assessment of the development of cities and regions as a factor in improving the management]*. In *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini [Formation of market relations in Ukraine]*: Vol. 46(3). (pp. 64-69). Kyiv: Research Economic Institute of the Ministry of Economy and Trade of Ukraine. [in Ukrainian].
6. Melnyk, M. I. (2005). *Investytsiynyy klimat rehionu: teoretychni ta praktychni zasady doslidzhennya [The investment climate in the region: theoretical and practical bases of research]*. Lviv: Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine. [in Ukrainian].

Matskiv O. I. Metropolitan potential of the big cities of Western Ukraine: approaches to assessing and directions of improving.

The category of the potential has been studied on various levels of regional socio-economic system: from the potential of community to the metropolitan potential of the city. The necessity of metropolitan evaluation has been proved in two directions - basic and implemented metropolitan potentials. Basic metropolitan potential is understood as objectively existing possibility of functioning of metropolis. Implemented metropolitan potential is considered to be the degree of efficiency of objective conditions and assumptions of metropolis. It has been established that Lviv possesses the highest level of a basic and implemented metropolitan potential among the seven major cities in Western Ukraine. Thus, it has been possible to determine components of metropolitan potential such as metropolitan economic potential; metropolitan political potential; metropolitan social potential; metropolitan educational potential; metropolitan cultural potential; metropolitan communication potential. It has also been provided a multivariate analysis of the potential of large cities in Western Ukraine using integrated indicators according to constituents of metropolitan potential. As a result, we might see the necessity of functional specialization of metropolitan network in Western Ukraine in two vectors - external and internal. Hence, as a solution for enhancing metropolitan potential within the metropolitan area it has been offered to develop all components of metropolitan potential on condition of balanced increasing of a wide range of basic types of needs, specific for metropolitan area. We also may state that the characteristic of metropolitan network of Western Ukraine shows the potential of all metropolitan potential components implemented both in the domestic and external directions. Revealed areas give possibility to see the functional cooperation between the major cities of Western Ukraine depending on the level of implementation of individual components of metropolitan potential. This interaction allows the redistribution of certain components of metropolitan potential, thereby reducing the negative effects of excessive metropolitan potential concentration of metropolis from a higher rank. Increasing of metropolitan potential should include functional interaction between Lviv with Ivano-Frankivsk and Lutsk according to the economic potential component, Uzhgorod in terms of political potential component, Ivano-Frankivsk and Ternopil on the social potential component, Ivano-Frankivsk on the educational potential component, Ivano-Frankivsk and Uzhgorod on the cultural potential component and Chernivtsi on the communication potential component.

Keywords: metropolis, metropolitan potential, basic metropolitan potential, implemented metropolitan potential.

Мацьків Олександр Ігорович – аспірант сектору просторового розвитку ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України» (e-mail: prooles@gmail.com).

Matskiv Oles Ihorovych – Postgraduate of the Sector of spatial development of the SI «Institute of Regional Research n.a. M. I. Dolishniy of the NAS of Ukraine».

Надійшло 02.12.2015 р.